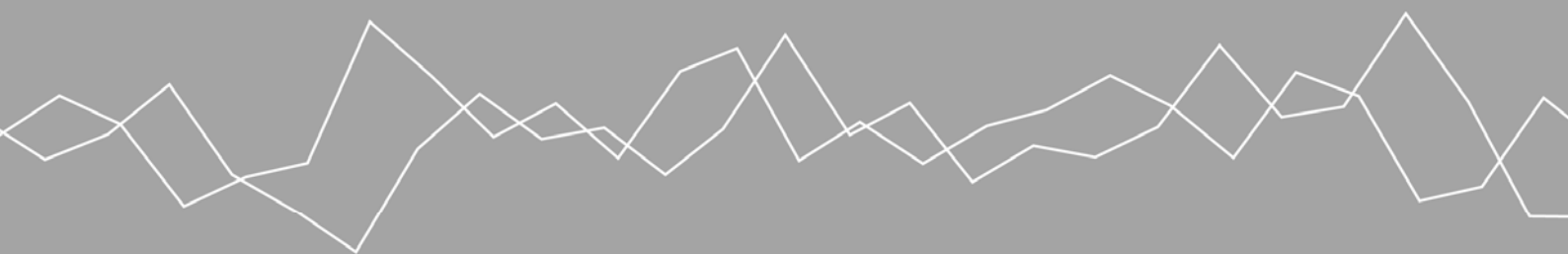

Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding

seo economisch onderzoek

Amsterdam, juni 2007
In opdracht van het WODC

Evaluatie Wet verevening pensioenrechten bij scheiding

Lucy Kok
Justin van der Sluis
David Hollanders
Ivor Witte (Montae advies)

Met medewerking van
Louis Zonnenberg (Banning Advocaten)
Daan Zult (SEO Economisch Onderzoek)

seo economisch onderzoek

“De wetenschap dat het goed is”

SEO Economisch Onderzoek doet onafhankelijke toegepast onderzoek in opdracht van overheid en bedrijfsleven. Ons onderzoek helpt onze opdrachtgevers bij het nemen van beslissingen. SEO Economisch Onderzoek is gelieerd aan de Universiteit van Amsterdam. Dat geeft ons zicht op de nieuwste wetenschappelijke methoden. We hebben geen winstoogmerk en investeren continu in het intellectueel kapitaal van de medewerkers via promotietrajecten, het uitbrengen van wetenschappelijke publicaties, kennisnetwerken en congresbezoek.

SEO-rapport nr. 969

ISBN 978-90-6733-394-8

Copyright © 2007 WODC. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Samenvatting

De Wet verevening pensioenrechten bij scheiding (WVPS) is op 1 mei 1995 in werking getreden. Volgens de WVPS hebben beide ex-partners recht op de helft van het ouderdomspensioen. Het gaat dan om het ouderdomspensioen dat tussen sluiting van het huwelijk of geregistreerd partnerschap en scheiding is opgebouwd. Beide ex-partners krijgen hun deel van het pensioen apart uitbetaald door de pensioenuitvoerder. De rechter hoeft hierover geen beslissing te nemen. In de wet wordt degene die pensioen heeft opgebouwd 'vereveningsplichtige' genoemd en degene die niet zelf pensioen heeft opgebouwd 'vereveningsgerechtigde'.

De belangrijkste vraag die we in dit onderzoek beantwoorden is of het doel van de wet bereikt is. Wat was indertijd de bedoeling van de wetgever? Voldeed en voldoet de wet aan die bedoeling? Een tweede vraag is of er nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen zijn die aanleiding geven tot aanpassing van de wet. Een derde vraag is hoe de wet in de praktijk uitpakt en of er praktische problemen spelen. De vierde vraag is welke oplossingsrichtingen er zijn voor de gesignaleerde knelpunten.

De onderzoeksvragen zijn beantwoord door middel van deskresearch, interviews met deskundigen, belangenorganisaties, advocaten, notarissen en pensioenuitvoerders, een enquête onder ex-echtgenoten (respons 80%) en een enquête onder advocaten en notarissen (respons 28%). Tot slot heeft een expertmeeting plaatsgevonden waarin de gevonden resultaten getoetst zijn en is gesproken over mogelijke oplossingen voor knelpunten.

Achtergrond WVPS

De arbeidsdeling binnen een gezin kan de welvaart van beide partners vergroten. De partner die niet of minder participeert op de arbeidsmarkt (meestal de vrouw) heeft echter in geval van scheiding een nadelige positie ten opzichte van de partner die wel een volledige betaalde baan heeft gehad. Deze nadelige positie kan worden voorkomen door het vooraf sluiten van een contract: het huwelijkscontract. Daarin moet dan (1) worden vastgelegd dat het tijdens het huwelijk opgebouwde vermogen het resultaat is van de inspanning van beide partners en (2) rekening worden gehouden met het verlies van verdien capaciteit van de partner die niet of minder participeerde op de arbeidsmarkt. De taakverdeling tijdens het huwelijk heeft daardoor ook na het huwelijk nog gevolgen. Omdat ook het pensioen het resultaat is van de inspanning van beide partners is het redelijk dit te verdelen. Dit kan niet op dezelfde manier worden verdeeld als ander vermogen, omdat het niet vrij beschikbaar is.

Doel WVPS

De voornaamste reden van de WVPS was het verwezenlijken van de doelstelling van het arrest Boon/Van Loon van 27 november 1981. De doelstelling van het arrest Boon-Van Loon was verrekening van het pensioen na scheiding vanuit de gedachte dat de pensioenopbouw het resultaat is van de gezamenlijke inspanning van beide partners en de pensioenopbouw wordt gefinancierd uit de gemeenschap. Een tweede hoofddoel van de WVPS was om de uitvoerbaarheid van het arrest te bevorderen en de rechtspraktijk te ontlasten.

Om deze doelstellingen te verwezenlijken zijn in de WVPS de volgende keuzes gemaakt:

1. Gekozen is om alleen het ouderdomspensioen dat is opgebouwd tijdens de huwelijkse periode mee te nemen in de verevening. Dit spoort met de grondgedachte van het arrest Boon-Van Loon, dat de pensioenopbouw het resultaat is van de gezamenlijke inspanning van beide partners. Alleen het tijdens het huwelijk opgebouwde pensioen is immers het resultaat van de inspanning van beide echtgenoten.
2. Gekozen is om het nabestaandenpensioen niet in de verevening te betrekken. Anders dan het tijdens het huwelijk opgebouwde ouderdomspensioen is het nabestaandenpensioen niet bedoeld om te voorzien in de behoefte van beide echtgenoten. Het nabestaandenpensioen is bedoeld voor de langstlevende echtgenoot. Hiermee wordt het verlies aan verdien capaciteit van (meestal) de vrouw als gevolg van de taakverdeling tijdens het huwelijk gecompenseerd.
3. Gekozen is voor verevening als hoofdregel, waarbij een trekkingsrecht ontstaat op het pensioen van de ex-echtgenoot. Voordeel hiervan is de eenvoud in de uitvoering. Nadeel is de levenslange afhankelijkheid van de ex-echtgenoten. Partners kunnen ook kiezen voor conversie van het trekkingsrecht in een zelfstandig recht op pensioen. Voordeel hiervan is dat de financiële band tussen de ex-echtgenoten definitief verbroken wordt. Nadeel is dat er een contante waardeberekening moet worden uitgevoerd, waardoor de administratieve lasten van deze methode hoger zijn en de uitkomsten moeilijker te begrijpen voor de partners.
4. Gekozen is voor toepassing van pensioendeling ongeacht het huwelijksgoederenregime. Hiermee worden partners beschermd die niet in gemeenschap van goederen zijn getrouwd.
5. Gekozen is voor een procedure waarbij de verdeling niet getoetst hoeft te worden door de rechter. Als de wet niet voorafgaand aan het huwelijk of in het echtscheidingsconvenant is uitgesloten wordt de wet toegepast, onafhankelijk van de individuele omstandigheden. Voordeel hiervan is de grote rechtszekerheid voorafgaand aan het huwelijk (als de wet bekend is). Voordeel is ook de grotere doelmatigheid: de rechter hoeft er niet aan te pas te komen. Nadeel is dat de wet onredelijk en onbillijk kan uitpakken.

Ontwikkelingen na 1995

Gehuwde vrouwen zijn meer betaalde arbeid gaan verrichten, maar bouwen nog steeds minder pensioen op dan mannen. De behoefte aan pensioendeling is daardoor niet wezenlijk verminderd sinds 1995. Het aantal huwelijken en scheidingen is niet substantieel veranderd. Wel neemt het aantal flitscheidingen toe, waarbij het huwelijk eerst wordt omgezet in een geregistreerd partnerschap. Dat betekent dat vaker de scheidingsvoorwaarden niet worden getoetst door de rechter. Verder neemt het aantal ongehuwd samenwonenden toe. Bij ongehuwd samenwonenden is de taakverdeling tussen partners minder traditioneel. Daardoor hebben zij minder behoefte aan de financiële bescherming van het huwelijkcontract.

Ontwikkelingen binnen de pensioensfeer na de invoering van de WVPS zijn wel van invloed op de toepasbaarheid van de WVPS;

- de opkomst van de beschikbare premiereregeling;
- de opkomst van het nabestaandenpensioen op risicobasis;
- de mogelijkheid tot uitruil van het nabestaandenpensioen;
- de toename van waardeoverdrachten
- de gelijkstelling van het fiscale kader voor lijfrentes en pensioenen.

De eerste reden duidt op een gebrek aan informatie, niet alleen bij ex-echtgenoten maar ook bij advocaten en notarissen. Advocaten en notarissen vinden conversie complex en kunnen de uitkomsten van berekeningen van pensioenuitvoerders niet goed beoordelen. Dat conversie niet vaak wordt gekozen omdat dit nadelig is voor de vereveningsplichtige duidt op een gebrek aan overeenstemming over de berekeningsmethode bij conversie. Bij een actuair neutrale berekening van conversie krijgt de vereveningsplichtige een hoger ouderdomspensioen dan bij standaardverevening. Daarmee wordt de vereveningsplichtige gecompenseerd voor het feit dat bij conversie het pensioen niet meer kan toenemen als gevolg van het overlijden van de vereveningsgerechtigde. Pensioenuitvoerders zouden bij het berekenen van de hoogte van het pensioen bij conversie dus moeten corrigeren voor het overlijdensrisico van de vereveningsgerechtigde. De wet is echter niet helder in de berekeningswijze van conversie. Pensioenuitvoerders zijn wettelijk niet verplicht te corrigeren. Als zij dit niet doen dan is conversie inderdaad nadelig voor de vereveningsplichtige. Advocaten raden conversie daarom af. De derde reden die wordt gegeven is onder meer een gebrek aan belangstelling van de ex-echtgenoten. Deze reden staat gedeeltelijk los van het wel of niet correct functioneren van de WVPS maar heeft meer te maken met een algemeen gebrek aan besef van de waarde van een pensioen. Ook heeft het te maken met *“hoe eerder gescheiden hoe beter”*. Omdat vooral conversie een uitgebreidere berekening vergt dan de andere methoden kost de afhandeling meer tijd. De stoeve communicatie tussen pensioenuitvoerder en advocaat helpt ook niet. Snel willen scheiden staat een keuze voor conversie dan in de weg.

Conclusie: het doel van de wet is grotendeels bereikt

Het eerste doel van de WVPS was het verdelen van het pensioen na scheiding vanuit de gedachte dat de pensioenopbouw het resultaat is van de gezamenlijke inspanning van beide partners en de pensioenopbouw wordt gefinancierd uit de gemeenschap. Dit doel is grotendeels bereikt. In de helft van de scheidingen wordt het pensioen verdeeld. In de andere helft niet, maar dit is in driekwart van de gevallen een bewuste keus. In een kwart van de echtscheidingen waarbij niet verevend is, is dit een gevolg van gebrek aan kennis over de wet bij ex-echtgenoten. In deze gevallen is het doel van de wet niet bereikt.

Het tweede doel van de WVPS was het ontlasten van de rechtspraak. Dit doel is, per definitie, bereikt doordat de verdeling niet getoetst hoeft te worden door de rechter. De jurisprudentie over de wet is beperkt, wat aanduidt dat er niet vaak alsnog een beroep is gedaan op de rechter. Uit de enquête onder ex-echtgenoten blijkt niet dat de huidige procedure leidt tot onbillijke en onredelijke toepassing van de wet. Alleen wanneer de vereveningsplichtige het pensioen moet delen met de ander, terwijl de vereveningsgerechtigde andere vormen van vermogen heeft die bij huwelijksvoorwaarden zijn uitgesloten van verdeling, leidt toepassing van de wet tot onbillijke uitkomsten. Dit komt in de praktijk zeer zelden voor.

Knelpunten

We signaleren de volgende knelpunten:

1. Het gebrek aan kennis over de WVPS bij advocaten, notarissen en ex-echtgenoten. Echtparen zijn voorafgaand aan de scheiding niet op de hoogte van de plicht tot pensioendeling. De plicht tot pensioendeling komt voor de vereveningsplichtige daarom vaak als een onaangename verrassing. Ook gedurende de scheiding worden zij niet altijd

Al deze ontwikkelingen leiden in meer of mindere mate tot problemen bij toepassing van de WVPS. De beschikbare premiereregeling en de waardeoverdracht van pensioenen passen niet goed bij de systematiek van verevenen. Bij beschikbare premiereregelingen is het probleem dat er geen pensioenaanspraak vastligt die verdeeld kan worden. Bij waardeoverdracht is het probleem dat de vereveningsgerechtigde geen invloed heeft op de keuze voor waardeoverdracht, terwijl de waardeoverdracht wel consequenties heeft voor de te verdelen pensioenaanspraak. De opkomst van het nabestaandenpensioen op risicobasis betekent dat er voor de nabestaande geen kapitaal meer wordt opgebouwd. Dit is nadelig voor de vereveningsgerechtigde.

Werking van de WVPS

Bij ongeveer de helft van de echtscheidingen vindt pensioendeling plaats. In de meerderheid van de gevallen vonden de personen waar verevend is dit eerlijk, waarbij mannen verevening minder eerlijk vinden dan vrouwen. Bij degenen die pensioendeling oneerlijk vinden heeft dat vaak te maken met de oorzaak van de scheiding en met een nieuwe partner van de ex-echtgenoot. Mannen vinden het oneerlijk als zij een deel van hun pensioen moeten afstaan, terwijl de vrouw wilde scheiden en een nieuwe partner heeft. Ook wanneer de andere partner vermogen had wat niet verdeeld werd, terwijl het eigen pensioen wel verdeeld moest worden leidde tot een gevoel van onbillijkheid. Sommigen vinden pensioendeling sowieso niet eerlijk. Veel vereveningsplichtigen vinden het oneerlijk dat zij jaren na de scheiding nog een deel van hun pensioen moeten afstaan. In veel gevallen is het gevoel van oneerlijkheid vanuit het perspectief van de vereveningsplichtige begrijpelijk. Toch zijn er weinig situaties waarin de uitwerking van de wet echt onredelijk en onbillijk uitpakt, gegeven de doelstelling van de wet. Onze indruk op basis van de reacties van ex-echtgenoten is dat ook de verrassing over de verdeling een rol speelt bij het gevoel van oneerlijkheid. Mensen zijn vooraf niet geïnformeerd over de plicht tot pensioendelen en merken dat pas op het moment van scheiding. Een moment waarop de verhouding tussen de partners al verstoord is.

In het geval er geen pensioenverdeling plaatsvindt, is dit in bijna driekwart van de gevallen bewust en in ruim een kwart van de gevallen onbewust. In het eerste geval is er vaak geen behoefte aan het pensioen van de ander en in het laatste geval wist men vaak niet dat pensioenverdeling mogelijk was, denkt men te laat te zijn om aanspraak te maken op pensioenverdeling of heeft een ex-partner de verevening tegengewerkt. Hieruit blijkt dat scheidende partners onvoldoende geïnformeerd zijn over het bestaan en de werking van de WVPS. In de gevallen waar geen verevening heeft plaatsgevonden vindt 30% van de vrouwen dit oneerlijk. Dit komt overeen met het aantal waarbij niet is verevend omdat zij niet wisten dat dit mogelijk was. In die gevallen is het zeer waarschijnlijk dat de wet onterecht niet is toegepast. Het gaat om ongeveer 10% van het aantal scheidingen.

Standaard verevening, waarbij een trekkingsrecht ontstaat op het pensioen van de ex-echtgenoot, is veruit de meest populaire verdelingsvorm. Er zijn samengevat drie redenen voor de huidige voorkeur voor standaard verevening:

1. Onbekendheid/complexiteit met andere verdelingsmethoden dan standaard verevening
2. Conversie, waarbij het trekkingsrecht wordt omgezet in een zelfstandig recht op pensioen, wordt gezien als “nadelig voor de vereveningsplichtige”
3. Gebrek aan belangstelling van ex-echtgenoten/hoe eerder gescheiden hoe beter. De vaak als traag beoordeelde informatieverstrekking van pensioenuitvoerders is hier mede debet aan.

- geïnformeerd door advocaten, notarissen en pensioenuitvoerders. Daardoor wordt pensioendeling in ongeveer 10% van de scheidingen onterecht niet toegepast.
2. De methodiek van verevenen zorgt voor levenslange afhankelijkheid tussen ex-echtgenoten. Daardoor wordt de toepassing van de wet vaak als onredelijk en onbillijk ervaren door de vereveningsplichtige. Bovendien past deze levenslange afhankelijkheid niet bij waardeoverdracht. De vereveningsgerechtigde heeft geen invloed op waardeoverdracht van het ouderdomspensioen naar een andere uitvoerder, terwijl waardeoverdracht wel consequenties heeft voor haar pensioenaanspraak.
 3. Het probleem van levenslange afhankelijkheid speelt nog sterker bij pensioen dat in eigen beheer wordt opgebouwd door de directeur-grootaandeelhouder. De vereveningsplichtige beheert dan zelf het pensioen dat bedoeld is voor de vereveningsgerechtigde.
 4. De rekenmethodiek bij conversie is niet vastgelegd en er bestaat geen overeenstemming over. Bij conversie leidt het overlijden van de vereveningsgerechtigde niet tot een toename van het ouderdomspensioen van de vereveningsplichtige. In ruil voor dit nadeel zou de vereveningsplichtige bij conversie een iets hoger ouderdomspensioen moeten overhouden dan bij verevening. In de praktijk gebeurt dit niet altijd, waardoor conversie nadelig is voor de vereveningsplichtige. Het is de vraag of de wetgever zich dit heeft gerealiseerd.
 5. De methodiek van verevenen past niet bij beschikbare premiereregelingen. Bij beschikbare premiereregelingen wordt immers geen aanspraak op een pensioenuitkering vastgelegd. De toe te passen methodiek bij beschikbare premiereregelingen is niet vastgelegd en er bestaat geen overeenstemming over.
 6. Veel pensioenregelingen kennen geen nabestaandenpensioen op opbouwbasis maar een nabestaandenpensioen op risicobasis. Dat betekent dat er voor de nabestaande geen kapitaal meer wordt opgebouwd. Op pensioendatum kunnen pensioengerechtigden alsnog kiezen voor inruil van een deel van het ouderdomspensioen voor een nabestaandenpensioen. Op de datum van scheiding is er dan echter geen nabestaandenpensioen gereserveerd dat buiten de verevening moet blijven. Dit is nadelig voor de vereveningsgerechtigde.
 7. De scheiding tussen pensioenvermogen en ander vermogen leidt soms tot onbillijke uitkomsten van de wet, als het andere vermogen is uitgesloten van verdeling via huwelijkse voorwaarden, terwijl het pensioen wel verdeeld wordt.

Oplossingsrichtingen

Om de knelpunten op te lossen kunnen verschillende wegen worden bewandeld. Een mogelijke weg is om binnen de WVPS de knelpunten op te lossen. Deze weg had de voorkeur van de experts die aanwezig waren bij de expertmeeting. Een andere weg is de WVPS af te schaffen en de knelpunten op te lossen binnen het huwelijksvermogensrecht.

Een oplossing van de knelpunten binnen de WVPS zou er als volgt uit kunnen zien:

1. Maak conversie de hoofdregel. Voordeel van conversie is dat de band tussen ex-echtgenoten definitief wordt verbroken (oplossing voor knelpunt 2 en 3). Ook past het beter bij beschikbare premiereregelingen (knelpunt 5). Voorwaarde is wel dat de rekenmethodiek duidelijk wordt voorgeschreven (knelpunt 4);
2. Als er geen sprake is van een nabestaandenpensioen op opbouwbasis zet dan bij scheiding een deel van het ouderdomspensioen om in nabestaandenpensioen. Dat bedrag valt buiten de verevening en komt volledig toe aan de vereveningsgerechtigde. Hiermee wordt knelpunt 6 opgelost;

3. Breng oudedagslijfrenten onder de WVPS. Hiermee wordt knelpunt 7 gedeeltelijk opgelost.

Wanneer pensioendeling binnen het huwelijksvermogensrecht wordt gebracht moet er binnen het huwelijksvermogensrecht de mogelijkheid worden geschapen dat de contante waarde die wordt overgedragen naar de ex-partner wordt omgezet in een zelfstandig pensioenrecht. Het deel voor de vereveningsgerechtigde kan worden overgedragen naar haar eigen pensioenfonds of in het pensioenfonds van de ex-echtgenoot worden gelaten op een eigen polis. Deze oplossingsrichting lost de knelpunten 2, 3, 4, 5 en 7 op.

Via beide wegen wordt dus bijgedragen aan de oplossing van bovengenoemde knelpunten. De beide oplossingen verschillen in hun consequenties:

1. Verdeling pensioen vindt in de WVPS plaats over de *huwelijkse periode*. Binnen het huwelijksvermogensrecht is de regel momenteel dat verdeling bij een huwelijk in gemeenschap van goederen ook plaatsvindt van het vermogen dat voor het huwelijk is opgebouwd. Momenteel wordt gewerkt aan een wetsvoorstel waarbij ook bij een huwelijk in gemeenschap van goederen een deel van het voor het huwelijk opgebouwde vermogen niet wordt meegenomen in de boedelscheiding. Dit zou beter aansluiten bij de WVPS. Overigens moet hierbij de fundamentele vraag worden gesteld waarom pensioen zou afwijken van andere vormen van vermogen. De belangrijkste vormen van vermogen in gezinnen zijn het pensioen en het eigen huis. Waarom bij de ene vorm wel het in de voorhuwelijkse periode meegerekend en bij pensioen niet? Voor beide vormen van vermogen geldt dat alleen het vermogen opgebouwd tijdens het huwelijk het resultaat is van de gezamenlijke inspanning. Een uitzonderingsgrond zou kunnen zijn dat pensioenvermogen in veel grotere omvang voorafgaand aan het huwelijk wordt opgebouwd dan ander vermogen, zoals een eigen huis. Als er een goede reden voor is kan ook binnen het huwelijksvermogensrecht een uitzondering worden gemaakt voor pensioenvermogen, voor wat betreft het meerekenen van de voorhuwelijkse periode.
2. Het *nabestaandenpensioen* wordt binnen de WVPS niet meegenomen in de verevening. Het komt geheel toe aan de vereveningsgerechtigde. Ook het nabestaandenpensioen dat is opgebouwd over de voorhuwelijkse periode wordt aan de vereveningsgerechtigde toegekend. Omdat nu de mogelijkheid van uitruil van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen bestaat is het logischer het nabestaandenpensioen dat voor het huwelijk is opgebouwd bij de vereveningsplichtige te laten. Door de uitruilmogelijkheid is dit immers vergelijkbaar met ouderdomspensioen. Ook vanuit de gedachte dat het nabestaandenpensioen het verlies van verdien capaciteit compenseert dat de vereveningsgerechtigde tijdens het huwelijk heeft opgelopen is dit logischer. In de nieuwe Pensioenwet wordt bij de berekening van het bijzonder nabestaandenpensioen echter nog steeds de voorhuwelijkse periode meegerekend. Andersom lijkt het binnen de systematiek van de WVPS logisch van het pensioen dat tijdens het huwelijk is opgebouwd altijd een deel af te splitsen voor het nabestaandenpensioen, ook als daar niet expliciet voor gereserveerd is. Door de uitruilmogelijkheid van ouderdomspensioen en nabestaandenpensioen kan op het moment van pensionering een deel van het ouderdomspensioen worden ingeruild voor nabestaandenpensioen. Als dit pas op pensioendatum gebeurt dan loopt de vereveningsgerechtigde bij scheiding haar deel van het nabestaandenpensioen mis. Als gevolg van de uitruilmogelijkheid wordt in feite via de opbouw van het ouderdomspensioen ook gereserveerd voor het nabestaandenpensioen. Het is dan logischer om bij scheiding een deel van het ouderdomspensioen (dat tijdens het

huwelijk is opgebouwd) uit te ruilen voor nabestaandenpensioen en dit deel geheel bij de vereveningsgerechtigde te laten. Binnen het huwelijksvermogensrecht is afscheiding van het nabestaandenpensioen niet nodig. Zowel ouderdompensioen als nabestaandenpensioen worden dan verdeeld over beide echtgenoten. Het onderscheid tussen nabestaandenpensioen en ouderdompensioen vervalt dan. Dit past in feite beter bij de uitruilmogelijkheid van nabestaandenpensioen en ouderdompensioen. Het is wel nadelig voor de afhankelijke partner. Het nabestaandenpensioen kan worden gezien als een compensatie van het verlies aan verdien capaciteit tijdens het huwelijk als gevolg van de taakverdeling tussen de partners. Degene die voor de kinderen zorgt tijdens het huwelijk kan niet na de scheiding eenzelfde inkomen verdienen als de partner die gedurende het huwelijk betaalde arbeid heeft verricht. Momenteel werken veel vrouwen in deeltijd, waardoor het verlies aan verdien capaciteit minder is. Toch is er in eenderde van de gezinnen nog steeds maar één kostwinner, meestal de man.

3. Voordeel van onderbrengen in de WVPS is dat ook bij 'koude uitsluiting' de afhankelijke partner niet in de kou blijft staan. Bij koude uitsluiting hebben partners afgesproken het vermogen volledig gescheiden te houden. Volgens de WVPS wordt echter ook bij koude uitsluiting het pensioen verdeeld. Nadeel daarvan is dat niet alle *vermogenscomponenten* tegen elkaar worden afgewogen. Bij onderbrenging van pensioendeling in het huwelijksvermogensrecht worden alle vermogenscomponenten tegen elkaar afgewogen. Bij onderbrenging van pensioendeling in de WVPS blijft de afbakening tussen pensioenvermogen en ander vermogen problematisch. Het onderbrengen van oudedagslijfrenten onder de WVPS vermindert dit probleem, maar lost het niet definitief op. In de toekomst kan weer discussie ontstaan over andere regelingen, zoals de vrijwillige voorzieningen en de levensloopregeling.
4. Bij onderbrenging van pensioendeling in de WVPS vindt geen *rechterlijke toetsing* plaats. Bij onderbrenging in het huwelijksvermogensrecht wel. Voordeel van rechterlijke toetsing is dat de billijkheid en redelijkheid van de verdeling wordt getoetst. Voordeel van geen rechterlijke toetsing is dat de rechtspraak wordt ontlast.

Dit zijn de punten die tien jaar geleden ook ter discussie stonden. Nieuwe ontwikkelingen in de pensioensfeer, met name de uitruilmogelijkheid van nabestaanden- en ouderdompensioen, rechtvaardigen dat deze discussie opnieuw gevoerd wordt.

Welke weg er ook bewandeld wordt, de informatievoorziening aan paren die gaan scheiden moet verbeterd worden. Even belangrijk is het verbeteren van de informatievoorziening aan degenen die gaan trouwen. Zij zouden veel beter geïnformeerd moeten worden over de consequenties van huwelijksvoorwaardenregimes en het al dan niet uitsluiten van de WVPS

seo economisch onderzoek

Roetersstraat 29 . 1018 WB Amsterdam . T (+31) 20 525 16 30 . F (+31) 20 525 16 86 . www.seo.nl